

K Ü L Ö N F É L É K

KELEMEN LAJOS. Kelemen Lajos, az országosan ismert tudós, az Unitárius Irodalmi Társaság alelnöke, miután betöltötte a törvényben előírt korhatárt nyugalmaztatását kérte. töltötte a törvényben előírt korhatárt, nyugalmaztatását kérte. sét. Azonban az Erdélyi Múzeum-Egylet közgyűlése a jeles tudós további munkásságát annyira szükségesnek és nélkülözhetetlennek tartotta, hogy sürgős felirathban kérte a minisztériumot, hogy továbbra is bizza meg a Múzeum-Egylet levéltárának kezelésével és rendezésével. A minisztérium is méltányolta Kelemen Lajos sok tudását és kiváló munkásságát. s őt továbbra is eddigi ügykörének az ellátásával megbízta. Valóban igazi érdemet ért ez a kitüntetésszámba menő megbízatás, mert Kelemen Lajos levéltári főigazgató szaktudása és minden kétségen felül álló becsületes munkássága pótolhatatlan és nélkülözhetetlen. Nekünk nemcsak örömünk, hanem büszkeségünk is ez az általános megbecsülés, melyben Kelemen afiának része van, aki, mint az E. K. Tanács tagja s a kolozsdobokai egyházkör felügyelő gondnoka, egyházi életünkben is tevékeny részt veszen. Isten sokáig éltesse a magyar kultúra javára s egyházunk dicsőségére.

A KÖZÉLET TISZTASÁGA. Háborús időkben rendkívüli intézkedésre van szükség. A háborúban felszabadulnak az emberi gyarlóságok és indulatok. Megsokasodnak a zavarosbarr halászni szeretők. Mint az áradat sok szemetet hoz felszínre, úgy háborús időkben is felülkerekednek a talmi-értékek. Mintha az emberek elveszítenék józan ítélő képességüket, féktelenül tiltott úton és hamis eszközökkel akarják megalapozni jövő boldogságukat. Így szenved csorbát az erkölcsi világrend, s elvész az igazság és becsület értéke. Ezért nem tudjuk eléggé méltányolni a magyar kormány azon törekvését.

hogy külön törvény által akarja biztosítani a közélet tisztaságát. Mert ahol elhatalmasodik a protekció, ahol úrrá lesz a rágalmasz, az egymás lekicsinylése, az alattomos áskálódás s a hátmegetti támadás sokféle faja, ahol az emberek álúton keresik előhaladásukat és boldogulásukat: ott megrendül az állam alapja és felfordul a társadalom rendje. Örök igazság, hogy minden állam „támasza, talpköve a tiszta erkölcs“.

A GYERMEKEK VALLÁSA. A visszaesetolt erdélyrészi és bánáti területeken 1942. július 1-ig még érvényben volt a román kultusztörvénynek azon intézkedése, hogy a vegyes házasságból született gyermekek vallását az apa határozza meg. Azonban a magyar vallás és közoktatásügyi miniszter 4030—1942. számú rendelete 1942. július 1-től kezdve ezekre a területekre is kiterjesztette a magyar törvényeknek azt az intézkedését, mely szerint a különböző vallásfelekezethez tartozó házaspárok, házasságuk előtt egyszermindenkorra megegyezhetnek arra nézve, hogy gyermekeik valamennyien az apa, vagy az anya vallását kövessék, megegyezés hiánya esetén a gyermekek nemük szerint követik szüleik vallását. Azonban a rendelkezés szerint az 1928. évi április 22. napja előtt létrejött és az állami jogszabályoknak megfelelően bejegyzett megegyezés a gyermek vallását illetően 1942. évi július 1-től ismét érvényes. E rendelet hatálya előtt megszületett gyermek vallása azonban nem változik meg. Azok, akik 1928. évi április 22. után és 1942. július 1. előtt kötötték házasságot, 1942. évi december 31-ig megegyezhetnek, hogy ez után születendő gyermekeik valamennyien az apa vagy az anya vallását kövessék. A már megszületett gyermekek vallása nem változik meg.

Az áttérésekre vonatkozólag egyelőre továbbra is még a román jogszabályok maradnak érvényben, mivel az erre vonatkozó magyar jogszabályok még nem léptek érvénybe.

BEIRATKOZÁS FÖGIMNÁZIUMAINKBA. Az új magyar élet hatása mutatkozik a középiskolákba beiratkozott tanulók létszámának emelkedésében. Ezt tapasztaljuk a mi főgimnáziumunkban is. Bár a kolozsvári főgimnázium ősi talaját képező aranyostordai és kükküllői egyházkör még mindig idegen megszállás alatt van, mégis az 1942—43. iskolai évre beiratkozott 250 tanuló, akik közül 169 unitárius. — A székelke-

resztúri főgimnáziumba beiratkozottak száma 305 rendes és 14 magántanuló. Utóbbi helyen az I. gimn. osztályba olyan nagy volt a jelentkezők száma, hogy párhuzamos osztály beállítására vált szükségessé.

HÉT NYELVEN JELENIK MEG A NÉPTANÍTÓK LAPJA. Szinyei-Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy a Néptanítók Lapjában folyó évi szeptember 15-től kezdve a lap magyarnyelvű részének érintetlenül való meghagyása mellett német, szlovák, orosz, román, szerb és horvát nyelven is jelenjenek meg pedagógiai vonatkozású közlemények. Szinyei-Merse Jenő ezzel az intézkedéssel visszatért ahhoz a szentistváni gondolathoz, amelyet halhatatlan emlékéül elődje, Eötvös József báró követett akkor, amikor a Néptanítók Lapját 1867-ben, tehát éppen 75 évvel ezelőtt megindította és azt nyolc hazai nyelven jelentette meg. Hazánkban 2689 nem magyar tanítási nyelvű iskola van. Ezek közül több olyan, amelyben magyar tagozat is működik. A 2689 nem magyar tanítási nyelvű iskolában mintegy 5500 tanító tanít. Ezeknek nagyrésze nem tud annyira magyarul olvasni, hogy a Néptanítók Lapja magyarnyelvű cikkeit megértse. Ezek a tanítók a többnyelvű Néptanítók Lapja útján az anyanyelvükön írt cikkekből gyarapíthatják pedagógiai ismereteiket.

MÁRKOS ALBERT. Márkos Albert a kolozsvári unitárius főgimnázium magyar-latin szakos rendes tanára, betöltvén a törvényben megállapított szolgálati idejét, f. év szeptember hó 1-től kezdve nyugalomba vonult. Márkos egyike volt legképzettebb tanárainknak, aki szaktudásával jó hírnevet szerzett intézetünknek. Tanítványai pedig rajongásig szerették. A keze alól kikerült nemzedékek a hála és szeretet érzelmeivel emlegetik nevét és nemes egyéniségét. A tanítás fáradalmi mellett jutott még ideje arra, hogy tankönyvet írjon, a magyar nyelv egyes hibáira rámutasson s jó ízű humoros elbeszéléseivel gyönyörködtessen. Különösen nagy szolgálatot tett és teszen egyházunknak az Uzoni—Fosztó-féle kéziratos egyháztörténelem lefordításával, amelynek 5 kötetéből már egy hatalmas kötettel készen van. Ugyancsak lefordította „De Dualitate“ c. kisebb művét, melyet sokan Dávid Ferenc utolsó művének tartanak, s amely tiszta és határozott körvonalakban írja körül a jeles egyházalapító püspök felfogását

az ellene emelt kettős istenség vádjával szemben. Márkos A. csak a tanítás fáradalmaival tette le, de tovább folytatja megkezdett munkáját. Sőt nyugalomba vonulása után még eredményesebben folytathatja irodalmi tevékenységét. Mi továbbra is jó egészséget és munkakedvet kívánunk neki, hogy a jól megérdemelt nyugalmat sokáig élvezhesse.

AZ EGYHÁZI FŐTANÁCS ELMARAD. Az E. K. Tanács megállapította, hogy a jelenlegi külső körülmények nem alkalmasak az ideai E. Főtanács megtartására, s azt a folyó évről elhalasztotta.

AZ UJ HATÁRON TUL MARADT HÍVEINK HELYZETE. Nap-nap után újabb elszomorító híreket kapunk az idegen megszállás alatt maradt híveink és lelkészeink anyagi és lelki életéről. Különösen bántó az a rendszer, amellyel lelkipásztorainkat igyekeznek lehetetlenné tenni. Nemcsak, hogy hivatásuk teljesítésében akadályozzák, hanem fenyegetéssel, veréssel és bebörtönzéssel kínozzák, abban a tudatban, hogy a pásztor nélkül maradt nyájjal kényük-kedvük szerint bánhatnak. Ebből a gyötrelmes helyzetből egyesek szökve menekülnek, mások meg börtönben sínylődnek. Vajjon meddig bírjuk még ezt a veszedelmes és megszegyenítő helyzetet?!

HITOKTATÓ LELKÉSZEK. Újabb időben a magyar állam jóindulatú támogatásával több egyházközségünkbe u. n. hitoktató lelkészek nyertek alkalmazást. Valóban ideje, hogy a nagyobb egyházközségekben, hol a szoros értelemben vett lelkipásztori munka is megsaporodott s a hittani órák száma is megsokasodott, a munka megoszolják s az egyházközségi élet elmélyüljön. Azonban ezen hitoktató lelkészek helyzete, a rendes lelkésszel s az egyházközséggel való viszonya tudtunk szerint nincsen szabályozva. Ezért esetleg összeütközések, egyenetlenkedések keletkezhetnek. Ezért egyik sürgős feladatunk a helyzetek törvényes szabályozása.

Szerkesztésért felel: **Vári Albert.**

Felelős kiadó: **P. Szentmártoni Kálmán.**

Lengyel Albert nyomdája, Kolozsvárt, Bóyai-u. 7. sz., Tel.: 11-58.

Felelős vezető: **Lengyel Albert.**